

गाळमुक्त धरण व गाळयुक्त शिवार या
योजनेतर्गत निधी वितरण करणेबाबत-
महात्मा फुले विकास मंच, पुणे.

महाराष्ट्र शासन
मृद व जलसंधारण विभाग
शासन निर्णय क्रमांक :- गामुध २०२४/प्र.क्र.२३ /जल-१
मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२.
दिनांक:- २५ जानेवारी, २०२४.

वाचा:-

१. वित्त विभाग, शासन निर्णय क्रमांक अर्थसं-२०२३/प्र.क्र.४०/अर्थ-३, दि. १२ एप्रिल, २०२३.
२. शासन निर्णय, मृद व जलसंधारण विभाग क्र: जशिअ-२०२२/प्र.क्र ३०२/जल-७, दि. ०३.०१.२०२३
३. शासन निर्णय, मृद व जलसंधारण विभाग क्र: गामुध २०२२/प्र.क्र.२२/जल-१३ दि. २०.०४.२०२३
४. जिल्हा जलसंधारण अधिकारी, मृद व जलसंधारण विभाग यांचे क्र: जिजअ/मृवजवि/ प्रशा १/२००१/२०२३, दि. ०३.१०.२०२३.

प्रस्तावना:-

राज्यातील धरण/जलसाठ्यातील साठलेला गाळ उपसा करून शेतात पसरविल्यास धरणांची मुळ साठवण क्षमता पुनःस्थापित होण्याबरोबच कृषि उत्पन्नात भरीव वाढ होणार आहे. ही बाब विचारात घेऊन राज्यातील गाळ काढणे व तो शेतात वापरणे यासाठी गाळमुक्त धरण व गाळयुक्त शिवार ही योजना राबविण्याचा निर्णय सन २०१७ मध्ये घेतला होता. सदर योजनेची मुदत मार्च २०२१ अखेरीस संपली असल्याने सदर योजना यापुढे ३ वर्षासाठी राबविणेबाबत शासन निर्णय दि. १६.०१.२०२३ अन्वये मुदतवाढ देण्यात आलेली आहे. परंतु जलस्रोतात गाळ साठणे ही क्रिया कायमस्वरुपाची असल्याने, गाळमुक्त धरण गाळयुक्त शिवार ही योजना कायमस्वरुपी राज्यात राबविण्याचा निर्णय शासन निर्णय दि.२०.०४.२०२३ नुसार घेण्यात आला. प्रस्तुत शासन निर्णयातील तरतुदीनुसार धरण /जलस्रोतातून गाळ काढण्यात आलेल्या पुर्ण झालेल्या कामाकरिता जलयुक्त शिवार अभियान-२.० योजनेच्या लेखाशिर्ष ४४०२ २७८१ खाली सन २०२३-२०२४ मध्ये रु ५४५.०० कोटी निधी अर्थसंकल्पीत करण्यात आला आहे. त्यापैकी वित्त विभागाच्या संदर्भीय परिपत्रकानुसार सध्या उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या निधीमधून संदर्भीय क्र. ४ येथील निधी मागणी प्रस्तावांवर खालील प्रमाणे निर्णय घेण्यात आला आहे.

शासन निर्णय:-

पुणे जिल्ह्यातील बारामती या तालुक्यातील पाझर तलाव नारिळी (लिमजाई), पाझर तलाव मुर्ती व पाझर तलाव हाटी या ०३ तलावातून काढलेल्या गाळाचे व शेतक-यांच्या अनुदानाचे देयक अदा करण्यासाठी एकूण रुपये १४,४२,८३४/- (रुपये चौदा लक्ष बेचाळीस हजार आठशे चौतीस फक्त) इतका निधी पुढीलप्रमाणे वितरित करण्यासाठी याद्वारे, शासनाची मान्यता प्रदान करण्यात येत आहे.

२. उपरोक्त निधी पुढील अटी व शर्तीच्या अधीन राहून वितरीत करण्यात येत आहे:-

अ) गाळ काढलेल्या कामाची व पंचनामा करून गाळ नेणाऱ्या शेतकऱ्यांना अदा करावयाच्या अनुदानाची खातरजमा करून, देयकाच्या आधारे निधीचे वितरण करण्यात यावे.

ब) मंजूर (अदा करावयाच्या) निधीपेक्षा जास्तीची रक्कम अदा करण्यात येवू नये.

क) कोणत्याही कारणे निधी अखर्चित राहिल्यास, सदरची रक्कम परस्पर अन्य कामासाठी वितरित न करता तातडीने शासनाकडे प्रत्यार्पित करावी.

ड) निधी वितरणासंबंधित गाळमुक्त धरण व गाळयुक्त शिवार या योजने संदर्भातील शासन निर्णयान्वये निर्धारित कार्यपद्धती व सुचनांचे/तरतूदींचे अनुपालन करण्यात आले असल्याबाबतची खातरजमा करण्यात यावी.

इ) वितरीत करण्यात येत असलेला निधी गाळमुक्त धरण व गाळयुक्त शिवार अंतर्गत झालेल्या कामासाठीच वितरीत करण्यात यावा.

ई) निधी वितरीत करताना संबंधित कामाबाबत तक्रार नसल्याची खातरजमा करावी.

ए) उपलब्ध करून देण्यात येत असलेला निधी तात्काळ खर्च करण्याबाबतची कार्यवाही करावी.

ऐ) गाळमुक्त धरण व गाळयुक्त शिवार योजनेतर्गत झालेल्या कामाच्या देयकांची छाननी व देयके तपासण्याची जबाबदारी संबंधित जिल्हा जलसंधारण अधिकारी यांची राहिल.

अं) सदर निधी वितरण करताना काही अनियमितता झाल्यास त्यास संबंधित कार्यालय जबाबदार राहिल.

३. याद्वारे वितरित करण्यात आलेली रक्कम आयुक्त, मृद व जलसंधारण, छत्रपती संभाजीनगर यांचेमार्फत जिल्हा जलसंधारण अधिकारी, मृद व जलसंधारण विभाग, पुणे यांनी सदंर्भीय क्र. ३ येथील शासन निर्णयातील निधी वितरण तरतूदीनुसार वितरीत करावी.

४. यावर होणारा खर्च खालील लेखाशिर्षाखाली खर्ची टाकण्यात यावा आणि सन २०२३-२०२४ या आर्थिक वर्षाच्या मंजूर तरतूदीमधून भागविण्यात यावा.

मागणी क्रमांक-झेडएच-५

(०२) जलयुक्त शिवार

(०२)(०१) जलयुक्त शिवार अभियान (कार्यक्रम) (४४०२ २७८१)

५३, मोठी बांधकामे

५. याद्वारे वितरित निधीचा ताळमेळ ठेवण्याची जबाबदारी संबंधित जिल्हा जलसंधारण अधिकारी यांची राहिल व अपर आयुक्त जलसंधारण तथा मुख्य अभियंता, मृद व जलसंधारण प्रादेशिक क्षेत्र, पुणे हे सदर बाबींचे समन्वयक प्राधिकारी राहतील.

६. प्रस्तुत आदेश, वित्त विभागाच्या संदर्भित परिपत्रकान्वये प्रशासकीय विभागांना प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारानुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून, त्याचा सांकेतांक क्रमांक २०२४०१२५१३०५५०१३२६ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(सु. म. काळे)

मुख्य अभियंता तथा सह सचिव,

महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा. राज्यपाल यांचे सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई.
२. मा. मुख्यमंत्री, यांचे अप्पर मुख्य सचिव.
३. मा. उपमुख्यमंत्री, (वित्त व गृह) यांचे प्रधान सचिव
४. मा. विरोधी पक्ष नेता, विधान परिषद/विधानसभा, विधान मंडळ सचिवालय, विधान भवन, मुंबई.
५. मा. मंत्री (मृद व जलसंधारण) यांचे खाजगी सचिव
६. मा. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य.
७. मा. सचिव (मृद व जलसंधारण) यांचे स्वीय सहाय्यक.
८. महालेखापाल-१ (लेखा व अनुज्ञेयता) (लेखापरिक्षण), महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
९. आयुक्त, मृद व जलसंधारण, जल आयुक्तालय, औरंगाबाद.
१०. अपर आयुक्त जलसंधारण तथा मुख्य अभियंता, मृद व जलसंधारण प्रादेशिक क्षेत्र, पुणे.
११. जिल्हाधिकारी, पुणे
१२. मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, पुणे
१३. प्रादेशिक जलसंधारण अधिकारी, मृद व जलसंधारण विभाग, पुणे.
१४. जिल्हा जलसंधारण अधिकारी, मृद व जलसंधारण विभाग, पुणे.
१५. कार्यासन अधिकारी (जल-११), जलसंधारण विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१६. निवड नस्ती (जल-१).